

วิเคราะห์รูปียะในปาจิตติยภณธ์

Analysis of Rupiya in Pacittiyapan

พระครูวินัยธรสรารวุฒิ ปากาโร (ชอนทอง)

PhraKhru Winaithorn Sarawut Paphakaro (Choonthong)

วัดโนนลาน จังหวัดกาฬสินธุ์

WatNonLan, Kalasin Province

E-mail: 6205501051@mcu.ac.th

Received: 11 May 2021; Revised: 20 May 2021; Accepted: 29 May 2021

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์รูปียะในปาจิตติยภณธ์ พบว่า รูปียะ คือ เงินทองของมีค่านั้นเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความโลภและนำไปสู่ความมัวเมาของผู้ที่ครอบครอง สิ่งที่ทำให้พอใจ น่าใคร่ น่าปรารถนา แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ รูปพรรณ ได้แก่ เครื่องประดับ และไม่เป็นรูปพรรณ ได้แก่ เงิน ทองคำ เพชร เป็นต้น มี 3 อย่างได้แก่ ประโยชน์ในการดำรงชีพ ประโยชน์ในการปกครอง ประโยชน์ในการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา โทษของรูปียะ คือ หากบรรพชิตและคฤหัสถ์ผู้ครองเรือนครอบครองโดยไม่คำนึงถึงโทษก็จะก่อให้เกิดความโลภและนำไปสู่ความเสื่อมได้

รูปียะในปาจิตติยภณธ์ เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับภิกษุได้ทำการแลกเปลี่ยนรูปียะ แล้วพระพุทธเจ้าได้ทรงตำหนิติเตียน และปรับอาบัติ รูปียะ คือ วัตถุที่มีค่า เช่น เป็นทอง มาสก กหาปณะ ที่ใช้ในการแลกเปลี่ยนซื้อขายกันได้ เป็นสิ่งที่น่าสนใจมาสู่ภิกษุ หากภิกษุรูปใดได้ครอบครองแล้วควรที่จะสละออกเสีย แบ่งเป็น 2 คือ รูปียะที่เป็นรูปพรรณ รูปียะที่ไม่เป็นรูปพรรณ ความสำคัญของรูปียะในปาจิตติยภณธ์นั้นทำให้เห็นโทษของรูปียะว่าเป็นสิ่งที่นำไปสู่ความเสื่อม พระสงฆ์กับรูปียะนั้นควรพิจารณาถึงความเหมาะสมและไม่ให้เกิดการตำหนิติเตียนของประชาชน ซึ่งสังคมปัจจุบันนี้เป็นสังคมที่ต่างจากสมัยพุทธกาลที่พระพุทธเจ้าได้ทรงบัญญัติพระธรรมวินัยไว้ตามเหตุการณ์และเป็นไปเพื่อความดีงามแห่งสังคมตลอดทั้งเป็นไปเพื่อสัจจะธรรม ดังนั้นการรักษาวินัยก็เป็นสิ่งสำคัญของพระสงฆ์เช่นกัน พระสงฆ์จะต้องใช้พิจารณาในการประพฤติปฏิบัติเพื่อไม่ให้เกิดความเสื่อมแห่งศรัทธาแห่งพุทธศาสนิกชนด้วยเช่นกัน

คำสำคัญ : รูปียะ, ปาจิตติยภณธ์, พระพุทธศาสนา

Abstract

The purpose of this article is to study and analyze rupiya in pacittiyapan. It is found that rupiya is money, which is a valuable thing that causes greed and leads to the infatuation of the possessor. Things that are pleasing, desirable, desirable can be divided into two categories: appearance, including accessories. and intangible, including money, gold, diamonds, etc. There are 3 things: the benefits of living. Governing Benefits Benefits in the maintenance of Buddhism. The penalty of Rupiya is that if the ancestors and laypeople occupy the house regardless of the penalty, it will cause greed and lead to decay.

Rupiya in pacittiyapan It is a story about a monk exchanging rupiyas. Then the Lord Buddha rebuked And adjust the offense Rupiya is a valuable object such as gold, mask, kaha pana that can be used in exchange, trading. It is the thing that brings deterioration to the monks. If any monk has taken possession, it should be abandoned. Non-descriptive rupiya The importance of Rupiya in pacitya means that Rupiya's fault is seen as something that leads to decline. The monks and Rupiya should consider their suitability and not cause public censure. Which today's society is a society that is different from the Buddhist era, where the Lord Buddha has provided the discipline according to the events and is for the goodness of the monks throughout the Dharma. Therefore, maintaining the Dhamma and discipline is also important for the monks. Monks must take into account their conduct in order to avoid the deterioration of the Buddhist faith as well.

Keywords: Rupiya, Pacittiyakan, Buddhism

บทนำ

หลักจากพระพุทธศาสนาได้เจริญในดินแดนชมพูทวีป ทำให้มีผู้ขอบวชในพระพุทธศาสนาเป็นจำนวนมาก ซึ่งในช่วงต้นพุทธกาลนั้นพระพุทธเจ้ายังไม่ได้ทรงบัญญัติพระธรรมวินัยเพื่อให้เป็นข้อประพฤติปฏิบัติแต่พระสงฆ์ เพราะพระสงฆ์ส่วนใหญ่นั้นสำเร็จเป็นพระอรหันต์จนเข้าสู่พรราชาที่ 20 พระองค์ได้ทรงบัญญัติสิกขาบทแรกขึ้นในเรื่องของปาราชิก ตลอดทั้งยังได้บัญญัติสิกขาบทต่างๆ ขึ้นอีกจนรวมเรียกว่า พระวินัย

คำว่า “วินัย” มิใช่เป็นเพียงพุทธบัญญัติเกี่ยวกับระเบียบปฏิบัติขนบธรรมเนียมประเพณีวิถีชีวิตและวิธีดำเนินกิจการหน้าที่ของภิกษุสงฆ์และภิกษุณีสงฆ์เท่านั้น แต่ยังสามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการจัดระเบียบความประพฤติความเป็นอยู่ของคน และกิจกรรมของหมู่ชนที่นอกเหนือไปจากภิกษุสงฆ์และภิกษุณีสงฆ์ได้อีกด้วย ดังนั้น ความหมายของวินัยจึงมีอยู่ 2 อย่าง คือ 1) การฝึกให้มีความประพฤติและความเป็นอยู่เป็นระเบียบแบบแผน หรือ การบังคับควบคุมตนให้อยู่ในระเบียบแบบแผน รวมทั้งการใช้ระเบียบแบบแผนต่าง ๆ เป็นเครื่องจัดระเบียบ ความประพฤติ ความเป็นอยู่ของคน และกิจกรรมของหมู่ชน 2) ระเบียบแบบแผน กฎเกณฑ์ ข้อบังคับต่างๆ ที่วางลงไว้เป็นหลักหรือเป็นมาตรฐานสำหรับใช้ฝึกคน หรือใช้บังคับควบคุมตนตลอดจนเป็นเครื่องจัดระเบียบความประพฤติ ความเป็นอยู่ของคนและกิจการของหมู่ชนให้เรียบร้อยดีงาม

(พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), 2542) จะเห็นได้ว่าพระธรรมวินัยนอกจากจะเป็นข้อปฏิบัติสำหรับภิกษุแล้วนั้น พระพุทธเจ้าได้ทรงเห็นประโยชน์ที่มีต่อพระภิกษุสงฆ์ในธรรมวินัยอีกด้วย

พระพุทธเจ้าได้บัญญัติสิกขาบทขึ้นเพื่อใช้เป็นแบบอย่างแห่งการประพฤติพรหมจรรย์ที่เป็นประเภท ครุกาบัติ (อาบัติหนัก) ได้แก่ ปาราชิก สังฆาทิเสส และลหุกาบัติ (อาบัติเบา) ได้แก่ นิสสัคคียปาจิตตย ปาจิตตย ปาฏิเทสนียะ ทุกกฎ ทุพภาสิต ฤคฉลย ในระหว่างที่ทรงแสดงโอวาทปาฏิโมกข์ เพื่อใช้เป็นหลักปฏิบัติสำหรับคนทุกชั้นวรรณะเริ่มจากง่ายที่สุดจนถึงยากที่สุดตั้งแต่ต้นจนถึงลึกที่สุดที่ทั้งเบื้องต้นท่ามกลาง และที่สุด (พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) ซึ่งอาบัตินี้จะถูกใช้ก็ต่อเมื่อ พระสงฆ์นั้นได้ประพฤติผิดต่อพระวินัยที่พระองค์ได้ทรงบัญญัติไว้ให้ปฏิบัติ

นิสสัคคียปาจิตตย คือ อาบัติปาจิตตยอันทำให้ต้องสละสิ่งของ ภิกษุต้องอาบัติ ชนิดนี้ ต้องสละสิ่งของ ที่ทำให้ต้องอาบัตินั้นเสียก่อนจึงจะปลงอาบัติตก อาบัติปาจิตตยชนิดดังกล่าว จะมีวัตถุสิ่งของเข้ามาเกี่ยวข้อง ด้วย เช่น จีวร บาตร เงินทอง เป็นต้น ดังนั้น เวลาก่อนปลงอาบัติ ประเภทนี้จะต้องสละสิ่งของที่ทำให้เป็น อาบัตินั้นก่อน แล้วจึงจะปลงอาบัติได้ เช่น ในสิกขาบทที่ 1 จีวรวรรค ระบุว่า “ภิกษุใดทรงอดิเรกจีวร ต้อง อาบัตินิสสัคคียปาจิตตย” (พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) ซึ่งนอกจาก อาบัติปาจิตตยที่เป็นนิสสัคคียว่าด้วยเรื่องจีวรแล้วยังมีหมวดที่ว่าด้วยเรื่อง รูปียะ หรือ เงิน ทอง ของมีค่าที่ สามารถนำไปใช้แลกเปลี่ยนสิ่งของได้ ซึ่งเป็นมูลเหตุที่พระพุทธเจ้านั้นได้บัญญัติสิกขาบทเกี่ยวกับรูปียะให้แก่ พระภิกษุสงฆ์ได้ปฏิบัติตามมาตั้งแต่ครั้งในอดีตจนถึงปัจจุบัน

รูปียะ หมายถึง เงินตราครั้งพุทธกาล ทองเงินหรือสิ่งอื่นอันใช้เป็นมาตราแลกเปลี่ยน,เงินตรา หรือ เหรียญทองที่ใช้แทนเงินตรา ในครั้งสมัยพุทธกาลนั้นได้เกิดเหตุการณ์เรื่องราว พวกภิกษุฉัพพัคคีย์ทำการ แลกเปลี่ยนกันด้วยรูปียะชนิดต่างๆ พวกชาวบ้านพากันตำหนิ ประณาม โพนทะนาว่า “ไฉนพระสมณะเชื้อสาย ศากยบุตรจึงทำการแลกเปลี่ยนกันด้วยรูปียะชนิดต่างๆ เหมือนพวกคฤหัสถ์ที่ยังบริโภคกามเล่า” (พระไตรปิฎก ภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) ซึ่งพระพุทธเจ้าได้ตำหนิติเตียนพวกภิกษุฉัพพัคคีย์ทำการ แลกเปลี่ยนกันด้วยรูปียะชนิดต่างๆ ความว่า “โมฆะบุรุษทั้งหลาย ไฉนพวกเธอจึงทำการแลกเปลี่ยนรูปียะชนิด ต่างๆ เล่า โมฆะบุรุษทั้งหลาย การกระทำอย่างนี้ มิได้ทำคนที่ยังไม่เลื่อมใสให้เลื่อมใส หรือทำคนที่เลื่อมใสอยู่ แล้วให้เลื่อมใสยิ่งขึ้นได้เลย” (พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) ตลอดทั้งได้ กล่าวถึงโทษของการแลกเปลี่ยนรูปียะและได้บัญญัติพระธรรมวินัยขึ้นอีกด้วย

จากประเด็นเรื่องรูปียะที่พระพุทธเจ้าได้ทรงบัญญัติเป็นสิกขาบทให้พระภิกษุสงฆ์ได้ปฏิบัติมาจนถึง ปัจจุบันนั้น ทำให้ผู้ศึกษาสนใจที่จะศึกษาวิเคราะห์เรื่อง “วิเคราะห์รูปียะในปาจิตตยภณท์” ว่ามีความเป็นมา อย่างไร และพระพุทธเจ้าได้ทรงอนุญาตและทรงห้ามอย่างไรตลอดทั้งการใช้รูปียะของพระสงฆ์ในสังคม ปัจจุบันนั้นเหมาะสมหรือไม่

รูปียะในคัมภีร์พระพุทธศาสนา

1. ความหมายของรูปียะคัมภีร์พระพุทธศาสนา

รูปียะ คือ เงินตราครั้งพุทธกาล ทองเงินหรือสิ่งอื่นอันใช้เป็นมาตราแลกเปลี่ยน เงินตรา หรือเหรียญทองที่ใช้แทนเงินตรา ซึ่งในคัมภีร์พระพุทธศาสนานั้นได้ให้ความหมายของเงินไว้ดังต่อไปนี้

ในเรื่องของรูปียะ หรือเงินตรานั้นในทางพระพุทธศาสนาถือว่าเป็นสิ่งของที่น่าพาไปสู่ความโลภ ซึ่งพระพุทธเจ้าได้ตรัสเตือนพระภิกษุ ภิกษุณี ตลอดทั้งได้บัญญัติพระธรรมวินัยที่เกี่ยวกับรูปียะหรือเงินไว้อีกด้วย

ซึ่งจากการศึกษาในคัมภีร์พระพุทธศาสนานั้นได้ปรากฏความหมายของรูปียะ หรือ เงินทอง ดังพุทธพจน์ที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ในขุททกนิกาย วิมาน-เปตวัตถุความว่า “ทองคำและเงินนี้ เป็นเหตุให้เกิดความโลภนำมาซึ่งความมัวเมา ให้เกิดความลุ่มหลง เป็นเครื่องให้กำหนดพัวพัน มีความระแวง มีความคับแค้นเป็นอันมาก” (พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) นอกจากนี้พระพุทธเจ้ายังได้ตรัสถึงความหมายของรูปียะ หรือ เงิน ไว้ในขุททกนิกาย ชาดก ความว่า “เงินเป็นบ่อเกิดความพอใจ” (พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) ซึ่งจากพุทธพจน์ดังกล่าวพระพุทธเจ้าได้ตรัสถึงความหมายของเงิน คือ เครื่องที่จะนำพาไปสู่ความเสื่อม

เมื่อกล่าวถึงเงินที่ปรากฏในคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนา เงิน คือ สิ่งที่ทำให้พอใจ นำใคร่ นำปรารถนา โดยอยู่ในรูปลักษณะต่างๆ จัดเป็นกามอย่างหนึ่งที่เรียกว่าวัตถุกาม (พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) และเงินนี้ยังรวมความว่า ไร่นา ที่ดินอีกด้วย อยู่ในประเภทของรัตนะ 9 อย่าง ได้แก่ เพชร ทับทิม มรกต บุษราคัม โกเมน นิล มุกดา เพทาย ไพฑูรย์ (พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) นอกจากนี้ในความหมายของเงินก็ คือ สิ่งที่ทำให้คนที่ใกล้ชิดเกิดความยินดีหรือ สิ่งที่ซื้อและขาย หรือมาตรารูปียะ คือ 5 มาสกเท่ากับ 1 บาท 4 บาท เท่ากับ 1 กหาปณะ (พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต), 2538)

สรุปได้ว่า รูปียะหรือ เงิน หมายถึง สินทรัพย์อะไรก็ได้ที่ทุกคนในสังคมขณะนั้น ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน เป็นเครื่องใช้วัดมูลค่าของสินค้าและบริการ ใช้ชำระหนี้และชำระราคา ตามวัน เวลา สถานที่ที่ได้ตกลงกัน สิ่งที่เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน ซึ่งในคัมภีร์พระพุทธศาสนา รูปียะ หมายถึง เงินทองของมีค่านั้นเป็นสิ่งของที่ก่อให้เกิดความโลภและนำไปสู่ความมัวเมาของผู้ที่ครอบครอง สิ่งที่ทำให้พอใจ นำใคร่ นำปรารถนา โดยอยู่ในรูปลักษณะต่างๆ จัดเป็นกาม และเงินนี้ยังรวมความว่า ไร่นา ที่ดินอีกด้วย

2. ประเภทของรูปียะในคัมภีร์พระพุทธศาสนา

นอกจากในคัมภีร์พระพุทธศาสนาแล้วยังได้มีการแบ่งประเภทของเงินในเชิงวิชาการไว้ซึ่งแบ่งประเภทของเงินไว้ 4 ประเภทโดยรายละเอียดมีดังต่อไปนี้

2.1 เงินที่เป็นสินค้า เมื่อเริ่มมีการใช้เงินสิ่งที่ถูกนำมาใช้เป็นตัวกลางในการแลกเปลี่ยนในยุคนั้น ได้แก่ สิ่งของหรือสินค้า เรียกว่า เงินที่เป็นสินค้า โดยสินค้าที่ถูกเลือกใช้เป็นเงินมักจะเป็นสินค้าที่มีค่าที่คนส่วนมากในสังคมต้องการและยอมรับเป็นตัวกลางในการแลกเปลี่ยนในเวลานั้น ซึ่งมีทั้งสินค้าอุปโภคบริโภคตลอดจนเครื่องประดับต่างๆ แล้วแต่ความนิยมของคนในแต่ละสังคม สินค้าที่เคยใช้แทนเงินมาแล้วในประวัติศาสตร์มีมากมายหลายชนิดได้แก่ ดินเผา หอยมุก เปลือกหอย กระจดองเต่า เขี้ยวหมู ฟันปลาวาฬ งาช้าง ขนนก ข้าว กาแฟ น้ำมัน ขนสัตว์ เหล้าองุ่น เบียร์ ไบยาสูบ วัว ควาย หมู ม้า แพะ แกะ เกลือ ข้าวโพด บุหรี่ เครื่องปั้นดินเผา ฯลฯ แม้แต่ในสังคมสมัยใหม่ซึ่งมีเงินที่ใช้ในปัจจุบันคือ ธนบัตร เหรียญกษาปณ์ และเงินเครดิต แต่ในบางยุคสินค้าก็สามารถนำมาใช้แทนเงินได้ เช่น ในภาวะสงครามประชาชนนิยมใช้สินค้ามากกว่าเงิน เพราะสินค้าเป็นสิ่งที่มีความแน่นอนกว่าฉะนั้นประชาชนในยุโรปจึงเคยใช้บุหรี่เป็นตัวกลางในการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการมาแล้วในสมัยสงครามโลกครั้งที่สอง (สินีนานู สุภรณ์ไพบูลย์, 2546)

2.2 เงินโลหะ วิวัฒนาการขั้นตอนต่อมาของเงิน ได้แก่ การใช้เงินโลหะ ทั้งนี้เพราะเงินที่เป็นสิ่งของหรือ สินค้า มีความไม่สะดวกหลายประการ เช่น ยากต่อการเก็บรักษา แบ่งแยกเป็นหน่วยย่อยได้ยาก มูลค่าไม่แน่นอน ดังนั้นคนในสังคมจึงได้เปลี่ยนมาใช้โลหะเป็นเงินแทนสินค้า โลหะที่นำมาใช้เป็นเงินในระยะแรกเป็นโลหะที่มีค่าและมีความคงทน ได้แก่ ทองคำ เงิน ทองแดง เป็นต้น ต้นกำเนิดของเงินตราที่เป็นโลหะ การผลิต

เหรียญเงินขึ้นใช้เป็นครั้งแรกในโลกนั้น เกิดขึ้นเมื่อประมาณ 700 ปีก่อนคริสต์ศักราช พระเจ้าแผ่นดินแห่งอาณาจักรลิเดีย (Lydia) (ปัจจุบันเป็นส่วนหนึ่งของประเทศตุรกี) ได้นำเม็ดโลหะเงินผสมทองที่เรียกว่า อีเลคตรัม (Electrum) ประทับตราหัวสิงห์โต ซึ่งเป็นตราพระราชลัญจกรของพระองค์ลงไป เพื่อรับรองน้ำหนักมูลค่าของเหรียญที่มีขนาดต่างๆ กัน ระบบการผลิตเงินตรา แพร่ไปทางตะวันตกของประเทศตุรกีไปถึงประเทศกรีกโบราณ ชาวกรีกรับระบบการผลิตเงินตราไปใช้ โดยที่กรีกนั้น มีการเดินเรือและการค้าทางทะเลกว้างขวาง เหรียญเงินและเหรียญทองแบบกรีก ซึ่งมีลักษณะกลุ่มมีตราประทับทั้งสองด้านก็แพร่ไปยังเมืองต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง โดยรอบทะเลเมดิเตอร์เรเนียน โดยเฉพาะกรุงโรม ต่อมาในสมัยโรมันและกรีก ประมาณคริสต์ศักราช 300-600 ปี ได้มีการประดิษฐ์เงินเหรียญกษาปณ์ที่มีลักษณะกลมแบนขึ้นเป็นครั้งแรกซึ่งได้กลายเป็นแบบมาตรฐานที่ใช้มาจนกระทั่งทุกวันนี้ โดยเงินเหรียญโลหะในระยะแรกมีลักษณะเงินที่มีค่าเต็มตัว (full bodied type) กล่าวคือ ค่าของเงินตราเป็นไปตามเนื้อโลหะ เช่น เหรียญทองคำที่มีเนื้อโลหะหนัก 1 บาทจะมีค่าเป็นเงินหรือราคาบนเหรียญเท่ากับราคาทองคำหนัก 1 บาท แต่เงินโลหะก็ขาดคุณสมบัติที่สำคัญประการหนึ่ง คือ มีปริมาณไม่เพียงพอต่อการขยายตัวทางการค้า ดังนั้นในระยะเวลาต่อมาจึงมีการวิวัฒนาการเงินโลหะจากเงินที่มีมูลค่าเต็มตัวมาเป็นเงินที่มีมูลค่าไม่เต็มตัว (Token money) กล่าวคือ ค่าของเงินตราที่เป็นเหรียญมีมูลค่าสูงกว่ามูลค่าของเนื้อโลหะที่ทำเหรียญนั้นซึ่งเงินโลหะ หรือ เหรียญกษาปณ์ในปัจจุบันล้วนเป็นเงินที่มีมูลค่าไม่เต็มตัวทั้งสิ้น

2.3. เงินกระดาษ ในระยะเริ่มแรกไม่ใช่เงินตรา คือ ไม่ได้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน เป็นแต่เพียงสิ่งที่แทนเงิน โดยอยู่ในรูปของ “สัญญา” ที่ระบุว่าผู้ถือสัญญามีสิทธิ์จะเรียกเงินคืนเป็นโลหะหรือเป็นสิ่งที่ใช้ได้ ต้นกำเนิดของเงินกระดาษนั้นสันนิษฐานว่า ชาวจีนซึ่งเป็นชาติแรกที่ผลิตกระดาษเป็นผู้ผลิตเงินขึ้นใช้เป็นประเทศแรกในสมัยราชวงศ์เซียงตุง (Hsien-tsung) เมื่อประมาณศตวรรษที่ 9 โดยเงินกระดาษถูกผลิตขึ้นมาใช้แทนเหรียญทองแดง ซึ่งมีน้ำหนักมาก ไม่สะดวกต่อการพกพาติดตัว แต่เงินกระดาษไม่เป็นที่นิยมแพร่หลาย จนกระทั่งในสมัยศตวรรษที่ 17 สมัยพระเจ้าจักรพรรดิจิ้น และชนเผ่ามองโกล จึงได้มีการผลิตเงินกระดาษขึ้นใช้แทนเงินโลหะได้สำเร็จในสังคมโลกตะวันตก เงินกระดาษได้ถือกำเนิดจากใบรับฝากเงินของช่างทอง ในสมัยศตวรรษที่ 17 กล่าวคือ สมัยก่อนประชาชนที่มีโลหะมีค่าและเงินเหรียญ มักจะมีปัญหาในการเก็บรักษา หรือนำติดตัวไปในที่ต่างๆ ซึ่งไม่สะดวกและปลอดภัย ดังนั้นผู้ที่มีโลหะมีค่าจำนวนมากจึงนำไปฝากไว้กับพวกช่างทอง ซึ่งเป็นบุคคลที่มีฐานะดี เป็นที่เชื่อถือของคนทั่วไปในสมัยนั้น ในการรับฝากเงิน ทอง เพชร พลอย และของมีค่าอื่นๆ นั้น พวกช่างทองจะออกใบรับฝากให้เจ้าของถือไว้แทน ใบรับฝากเงินของช่างทองนี้สามารถโอนกรรมสิทธิ์ได้โดยการสลักหลัง จึงเป็นที่นิยมในหมู่พ่อค้ามาก ระยะต่อมาพวกช่างทองได้ออกใบรับฝากให้แก่ผู้ที่ไม่ได้ฝากของมีค่าด้วยโดยคิดค่าบริการเล็กน้อย ในที่สุดพวกช่างทองจึงได้กลายมาเป็นนายธนาคาร และใบรับฝากเงินของช่างทองได้วิวัฒนาการเป็นเงินกระดาษที่เรียกว่า “บัตรธนาคาร” ที่มีลักษณะเป็นเงินที่ใช้แทนเงินที่มีค่าเต็มตัว กล่าวคือ เป็นใบรับฝากหรือใบสัญญาที่สามารถนำมาแลกเปลี่ยนเหรียญโลหะที่มีค่าเต็มตัวได้เสมอ แต่ปัจจุบันสิทธิในการออกเงินกระดาษเป็นของรัฐบาลหรือธนาคารกลางเท่านั้น และเป็นเงินที่แลกเปลี่ยนไม่ได้ คือ มีลักษณะเป็นเพียงธนบัตรที่ชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย เท่านั้น

2.4 เงินเครดิต วิวัฒนาการขั้นสุดท้ายของเงิน คือ เงินเครดิตซึ่งเกิดขึ้นในสังคมเศรษฐกิจสมัยใหม่ที่ระบบการธนาคารพัฒนาแล้ว เงินฝากในธนาคารสมัยใหม่ เช่น เงินฝากกระแสรายวัน เงินฝากประจำ และเงินฝากออมทรัพย์ ถือว่าเป็นเงินเครดิตทั้งสิ้น เพียงแต่ระดับของความเป็นเงินของเงินฝากแต่ละประเภทแตกต่างกันไปตามกำหนดเวลาของการฝากและถอน โดยทั่วไปเงินฝากกระแสรายวันซึ่งสามารถสั่งจ่ายโอนกัน

โดยเช็ค เพื่อแลกเปลี่ยนกับสินค้าและบริการ เป็นเงินเครดิตที่มีสภาพคล่องเช่นเดียวกับเงินโลหะและเงินกระดาษ อย่างไรก็ตามเงินฝากกระแสรายวันนี่ไม่ถือว่าเป็นเงินที่ชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย เพราะเจ้าหนี้สามารถปฏิเสธการรับชำระหนี้ด้วยเช็คได้ ในปัจจุบันเงินเครดิตนับวันจะมีความสำคัญกว่าเงินชนิดอื่น โดยเฉพาะในประเทศที่เจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ เพราะเมื่อการค้าอุตสาหกรรมขยายตัวกว้างขวาง การซื้อขายกระทำกันคราวละมาก ๆ การใช้เงินโลหะและเงินกระดาษเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนย่อมไม่สะดวกปลอดภัย และรวดเร็วเท่ากับเงินเครดิต (Szulczyk, Kenneth R., 2013)

สรุปได้ว่า รูปียะในคัมภีร์พระพุทธศาสนานั้นแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) เป็นรูปพรรณ ได้แก่ เครื่องประดับศีรษะ เครื่องประดับคอ เครื่องประดับมือ เครื่องประดับเท้า เครื่องประดับสะเอว 2) ไม่เป็นรูปพรรณ พระองค์ตรัสถึงรูปียะที่ทำเป็นแท่ง หรือหมายถึง เงิน ทองนั่นเอง

ความเป็นมาของรูปียะในปาจิตติยภณ

เรื่องรูปียะในนิสสัคคียปาจิตติยภณนั้นเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับพระภิกษุสงฆ์กับการแลกเปลี่ยนรูปียะ โดยปรากฏอยู่ในพระวินัยปิฎก เล่มที่ 2 มหาวิภังค์ ภาค 2 ซึ่งมีความเป็นมาดังต่อไปนี้

สมัยนั้น พระผู้มีพระภาคพุทธเจ้าประทับอยู่ ณ พระเชตวัน อารามของอนาถบิณฑิกเศรษฐี เขตกรุงสาวัตถี ครั้งนั้น พวกภิกษุฉัพพัคคีย์ทำการแลกเปลี่ยนกันด้วยรูปียะชนิดต่าง ๆ พวกชาวบ้านพากันตำหนิ ประณาม โพนทะนาว่า “โฉนพระสมณะเชื้อสายศากยบุตรจึงทำการแลกเปลี่ยนกันด้วยรูปียะชนิดต่าง ๆ เหมือนพวกคฤหัสถ์ที่ยังปริโภคคามเล่า” พวกภิกษุได้อินชาชาวบ้านตำหนิ ประณาม โพนทะนา บรรดาภิกษุผู้มั่งคั่งน้อย ฯลฯ พากันตำหนิ ประณาม โพนทะนาว่า “โฉนพวกภิกษุฉัพพัคคีย์จึงทำการแลกเปลี่ยนกันด้วยรูปียะชนิดต่าง ๆ เล่า” ครั้นภิกษุเหล่านั้นตำหนิพวกภิกษุฉัพพัคคีย์โดยประการต่างๆ แล้วจึงนำเรื่องนี้ไปกราบทูลพระผู้มีพระภาคให้ทรงทราบอยู่ ณ พระเชตวัน อารามของอนาถบิณฑิกเศรษฐี เขตกรุงสาวัตถี ครั้งนั้น พวกภิกษุฉัพพัคคีย์ทำการแลกเปลี่ยนกันด้วยรูปียะชนิดต่างๆ พวกชาวบ้านพากันตำหนิ ประณาม โพนทะนาว่า “โฉนพระสมณะเชื้อสายศากยบุตรจึงทำการแลกเปลี่ยนกันด้วยรูปียะชนิดต่างๆ เหมือนพวกคฤหัสถ์ที่ยังปริโภคคามเล่า” (พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

ลำดับนั้น พระผู้มีพระภาครับสั่งให้ประชุมสงฆ์เพราะเรื่องนี้เป็นต้นเหตุ ทรงสอบถามพวกภิกษุฉัพพัคคีย์ว่า “ภิกษุทั้งหลาย ทราบว่า พวกเธอทำการแลกเปลี่ยนกันด้วยรูปียะชนิดต่าง ๆ จริงหรือ” พวกภิกษุฉัพพัคคีย์ทูลรับว่า “จริงพระพุทธเจ้าข้า” พระผู้มีพระภาคพุทธเจ้าทรงดำหนิว่า “ ฯลฯ โมฆบุรุษทั้งหลาย โฉนพวกเธอจึงทำการแลกเปลี่ยนรูปียะชนิดต่าง ๆ เล่า โมฆบุรุษทั้งหลาย การกระทำอย่างนี้ มิได้ทำคนที่ยังไม่เลื่อมใสให้เลื่อมใส หรือทำคนที่เลื่อมใสอยู่แล้วให้เลื่อมใสยิ่งขึ้นได้เลย ฯลฯ” แล้วจึงรับสั่งให้ภิกษุทั้งหลายยกสิกขาบทนี้ขึ้นแสดงดังนี้ ก็ ภิกษุใดทำการแลกเปลี่ยนกันด้วยรูปียะชนิดต่างๆ ต้องอาบัตินิสสัคคียปาจิตติย คำว่า ก็ ใด คือ ผู้ใด คือ ผู้เช่นใด ฯลฯ นี้ที่พระผู้มีพระภาคตรัสว่า ก็...ใด คำว่า ภิกษุ มีอธิบายว่า ชื่อว่าภิกษุ เพราะเป็นผู้ขอ ฯลฯ นี้ที่พระผู้มีพระภาคทรงประสงค์เอาว่า ภิกษุ ในความหมายนี้ ที่ชื่อว่า ชนิดต่างๆ คือ เป็นรูปพรรณบ้าง ไม่เป็นรูปพรรณบ้าง เป็นทั้งรูปพรรณและไม่เป็นรูปพรรณบ้างที่ชื่อว่า

เป็นรูปพรรณ ได้แก่ เครื่องประดับศีรษะ เครื่องประดับคอ เครื่องประดับมือ เครื่องประดับเท้า เครื่องประดับสะเอว

ที่ชื่อว่า ไม่เป็นรูปพรรณ พระองค์ตรัสถึงรูปียะที่ทำเป็นแท่ง

ที่ชื่อว่า เป็นทั้งรูปพรรณและไม่เป็นรูปพรรณ ได้แก่ เครื่องประดับทั้ง 2 ประเภทนั้น

ที่ชื่อว่า รูปิยะ ได้แก่ วัตถุที่มีสัจจพระฉวีของพระศาสดา กหาปณะ มาสก ที่ทำด้วยโลหะ มาสกที่ทำด้วยไม้ มาสกที่ทำด้วยครั้ง ที่ใช้เป็นอัตราสำหรับแลกเปลี่ยนซื้อขายกัน

คำว่า ทำการ คือ เอรูปิยะที่เป็นรูปพรรณแลกเปลี่ยนกับรูปิยะที่เป็นรูปพรรณเป็นนิสัคคิยะ เอรูปิยะที่เป็นรูปพรรณแลกเปลี่ยนกับรูปิยะที่ไม่เป็นรูปพรรณ เป็นนิสัคคิยะ

เอรูปิยะที่เป็นรูปพรรณแลกเปลี่ยนกับรูปิยะที่เป็นทั้งรูปพรรณและไม่เป็นรูปพรรณ เป็นนิสัคคิยะ เอรูปิยะที่ไม่เป็นรูปพรรณแลกเปลี่ยนกับรูปิยะที่เป็นรูปพรรณ เป็นนิสัคคิยะ

เอรูปิยะที่ไม่เป็นรูปพรรณแลกเปลี่ยนกับรูปิยะที่ไม่เป็นรูปพรรณ เป็นนิสัคคิยะ

เอรูปิยะที่ไม่เป็นรูปพรรณแลกเปลี่ยนกับรูปิยะที่เป็นทั้งรูปพรรณและไม่เป็นรูปพรรณ เป็นนิสัคคิยะ

เอรูปิยะที่เป็นทั้งรูปพรรณและไม่เป็นรูปพรรณแลกเปลี่ยนกับรูปิยะที่เป็นรูปพรรณ เป็นนิสัคคิยะ

เอรูปิยะที่เป็นทั้งรูปพรรณและไม่เป็นรูปพรรณแลกเปลี่ยนกับรูปิยะที่ไม่เป็นรูปพรรณ เป็นนิสัคคิยะ

เอรูปิยะที่เป็นทั้งรูปพรรณและไม่เป็นรูปพรรณแลกเปลี่ยนกับรูปิยะที่เป็นทั้งรูปพรรณและไม่เป็นรูปพรรณเป็นนิสัคคิยะ คือ เป็นของจำต้องสละในท่ามกลางสงฆ์ (พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

อาบัติว่าด้วยรูปิยะและการสละเพื่อแสดงอาบัติ

ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุพึงสละรูปิยะที่เป็นนิสัคคิยะอย่างนี้ภิกษุรูปนั้นพึงเข้าไปหาสงฆ์ ห่มอุตตราสงค์ ฉเวียงบ่าข้างหนึ่ง กราบทำภิกษุผู้แก่พรรษา นั่งกระโหียงประนมมือ กล่าวว่า “ท่านผู้เจริญ กระผมทำการแลกเปลี่ยนรูปิยะชนิดต่างๆ รูปิยะนี้ของกระผมเป็นนิสัคคิยะ กระผมสละรูปิยะนี้แก่สงฆ์”

ครั้นสละแล้วพึงแสดงอาบัติภิกษุผู้ฉลาดสามารถพึงรับอาบัติถ้าคนวัดหรืออุบาสกผ่านมา พึงบอกเขาว่า “ท่านจงรู้ของนี้” ถ้าเขาถามว่า “จะให้กระผมนำสิ่งนี้ไปแลกอะไรมา” ไม่ควรบอกเขาว่า “จงนำของนี้หรือของนี้มา” ควรบอกเฉพาะของที่เป็นกับปิยะ เช่น เนยใส น้ำมัน น้ำผึ้ง หรือน้ำอ้อย ถ้าเขานำรูปิยะนั้นไปแลกของที่เป็นกับปิยะมาถวาย ยกเว้นภิกษุผู้แลกเปลี่ยนรูปิยะ ภิกษุนอกนั้นทุกรูปฉันได้ ถ้าทำได้อย่างนี้ นั่นเป็นการดี ถ้าทำไม่ได้ พึงบอกเขาว่า “โปรดทิ้งของนี้” ถ้าเขาทิ้งให้ นั่นเป็นการดี ถ้าไม่ทิ้งให้พึงแต่งตั้งภิกษุผู้ประกอบด้วยคุณสมบัติ 5 อย่างให้เป็นผู้ทิ้งรูปิยะ คือ คุณสมบัติของภิกษุผู้ทิ้งรูปิยะ 5 อย่าง

1. ไม่ลำเอียงเพราะชอบ
2. ไม่ลำเอียงเพราะชัง
3. ไม่ลำเอียงเพราะหลง
4. ไม่ลำเอียงเพราะกลัว
5. รู้วิธีว่าเป็นอันทิ้งหรือไม่เป็นอันทิ้ง

วิธีแต่งตั้งภิกษุผู้ทิ้งรูปิยะ และคำแต่งตั้ง สงฆ์พึงแต่งตั้งอย่างนี้ คือ เบื้องต้นพึงขอให้ภิกษุรับ ครั้นแล้วภิกษุผู้ฉลาดสามารถพึงประกาศให้สงฆ์ทราบด้วยญัตติทุติยกรรมวาจาว่า

“ท่านผู้เจริญ ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า ถ้าสงฆ์พร้อมกันแล้วพึงแต่งตั้งภิกษุชื่อนี้ให้เป็นผู้ทิ้งรูปิยะ นี่เป็นญัตติ ท่านผู้เจริญ ขอสงฆ์จงฟังข้าพเจ้า สงฆ์แต่งตั้งภิกษุชื่อนี้ให้เป็นผู้ทิ้งรูปิยะ ท่านรูปใดเห็นด้วยกับการแต่งตั้งภิกษุชื่อนี้ให้เป็นผู้ทิ้งรูปิยะ ท่านรูปนั้นพึงนิ่ง ท่านรูปใดไม่เห็นด้วย ท่านรูปนั้นพึงทักท้วง ภิกษุชื่อนี้สงฆ์แต่งตั้งให้เป็นผู้ทิ้งรูปิยะ สงฆ์เห็นด้วย เพราะฉะนั้นจึงนิ่งข้าพเจ้าขอถือความนิ่งนั้นเป็นมติอย่างนี้ ภิกษุผู้ได้รับแต่งตั้งนั้นพึงทิ้งรูปิยะไป อย่างกำหนดที่ตก ถ้าทิ้งโดยกำหนดที่ตกต้องอาบัติทุกกฏ”

รูปยะ ภิกษุสำคัญว่าเป็นรูปยะ แลกเปลี่ยนรูปยะ ต้องอาบัตินิสสัคคียปาจิตตย

รูปยะ ภิกษุไม่แน่ใจ แลกเปลี่ยนรูปยะ ต้องอาบัตินิสสัคคียปาจิตตย

รูปยะ ภิกษุสำคัญว่าไม่ใช่รูปยะ แลกเปลี่ยนรูปยะ ต้องอาบัตินิสสัคคียปาจิตตย

สิ่งที่ไม่ใช่รูปยะ ภิกษุสำคัญว่าเป็นรูปยะ แลกเปลี่ยนรูปยะ ต้องอาบัตินิสสัคคียปาจิตตย

สิ่งที่ไม่ใช่รูปยะ ภิกษุไม่แน่ใจ แลกเปลี่ยนรูปยะ ต้องอาบัตินิสสัคคียปาจิตตย

สิ่งที่ไม่ใช่รูปยะ ภิกษุสำคัญว่าไม่ใช่รูปยะ แลกเปลี่ยนรูปยะ ต้องอาบัตินิสสัคคียปาจิตตย

สิ่งที่ไม่ใช่รูปยะ ภิกษุสำคัญว่าเป็นรูปยะ ต้องอาบัติทุกกฏ สิ่งที่ไม่ใช่รูปยะ ภิกษุไม่แน่ใจ ต้องอาบัติทุกกฏ สิ่งที่ไม่ใช่รูปยะ ภิกษุสำคัญว่าไม่ใช่รูปยะ ไม่ต้องอาบัติอนาปัตติวาร ภิกษุต่อไปไม่ต้องอาบัติ คือ 1) ภิกษุวิกลจริต 2) ภิกษุต้นบัญญัติ (พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

จากเรื่องดังกล่าวมานั้นผู้วิจัยสรุปได้ว่า เป็นเรื่องราวของพวกภิกษุฉัพคีย์ทำการแลกเปลี่ยนกันด้วยรูปยะชนิดต่างๆ พวกชาวบ้านพากันตำหนิ ประณาม โพนทะนาว่า “ไฉนพระสมณะเชื้อสายศากยบุตรจึงทำการแลกเปลี่ยนกันด้วยรูปยะชนิดต่างๆ เหมือนพวกคฤหัสถ์ที่ยังบริโภคมกามาเล่า” พวกภิกษุผู้มักน้อยจึงได้ไปกราบทูลพระพุทธเจ้า และได้มีการประชุมสงฆ์ถามถึงเรื่องราวว่า พวกภิกษุฉัพคีย์ทำการแลกเปลี่ยนกันด้วยรูปยะชนิดต่างๆ กันจริงหรือไม่เมื่อได้ทราบว่าเป็นเรื่องจริงพระพุทธเจ้าจึงได้ติเตียนภิกษุเหล่านั้นว่า เป็นโมฆะบุรุษ ตลอดทั้งได้อธิบายประเภทของรูปยะให้ภิกษุสงฆ์ได้ทราบและได้บัญญัติสิกขาบทว่า การที่ภิกษุสงฆ์ทำการแลกเปลี่ยนรูปยะก็ดี หรือสะสมก็ดีต้องอาบัตินิสสัคคียปาจิตตย

วิเคราะห์รูปยะในปาจิตตยภณท์

1. วิเคราะห์รูปยะตามหลักพระธรรมวินัย

เรื่องของรูปยะนั้นถ้าจะกล่าวตามพระธรรมวินัยแล้วนั้นจะเห็นได้ชัดเจนว่าพระพุทธเจ้าทรงตำหนิติเตียนภิกษุผู้ที่รับรูปยะและสะสมตลอดทั้งทำการแลกเปลี่ยนรูปยะดังเรื่องราวที่ว่า ภิกษุทั้งหลาย ทราบว่า พวกเธอทำการแลกเปลี่ยนกันด้วยรูปยะชนิดต่างๆ จริงหรือไม่” พวกภิกษุฉัพคีย์ทูลรับว่า “จริงพระพุทธเจ้าข้า” พระผู้มีพระภาคพุทธเจ้าทรงตำหนิว่า ฯลฯ โมฆบุรุษทั้งหลาย ไฉนพวกเธอจึงทำการแลกเปลี่ยนรูปยะชนิดต่างๆ เล่า โมฆบุรุษทั้งหลาย การกระทำอย่างนี้ มิได้ทำคนที่ยังไม่เลื่อมใสให้เลื่อมใส หรือทำคนที่เลื่อมใสอยู่แล้วให้เลื่อมใสยิ่งขึ้นได้เลย ฯลฯ (พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

ซึ่งจากเรื่องดังกล่าวจะเห็นว่าพระพุทธเจ้าทรงห้ามภิกษุเหล่านั้นรับหรือแลกเปลี่ยนรูปยะตลอดทั้งได้มีการปรับอาบัติภิกษุที่ได้ทำการแลกเปลี่ยนรูปยะอีกด้วยว่า “เอารูปยะที่เป็นรูปพรรณแลกเปลี่ยนกับรูปยะที่เป็นทั้งรูปพรรณและไม่เป็นรูปพรรณ เป็นนิสสัคคีย เอารูปยะที่ไม่เป็นรูปพรรณแลกเปลี่ยนกับรูปยะที่เป็นรูปพรรณ เป็นนิสสัคคีย เอารูปยะที่ไม่เป็นรูปพรรณแลกเปลี่ยนกับรูปยะที่ไม่เป็นรูปพรรณ เป็นนิสสัคคีย เอารูปยะที่ไม่เป็นรูปพรรณแลกเปลี่ยนกับรูปยะที่เป็นทั้งรูปพรรณและไม่เป็นรูปพรรณ เป็นนิสสัคคีย เอารูปยะที่เป็นทั้งรูปพรรณและไม่เป็นรูปพรรณแลกเปลี่ยนกับรูปยะที่ไม่เป็นรูปพรรณ เป็นนิสสัคคีย เอารูปยะที่เป็นทั้งรูปพรรณและไม่เป็นรูปพรรณแลกเปลี่ยนกับรูปยะที่เป็นทั้งรูปพรรณและไม่เป็นรูปพรรณเป็นนิสสัคคีย คือ เป็นของจำต้องสละในท่ามกลางสงฆ์ (พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) โดยอาบัติที่ปรับนั้น คือนิสสัคคียปาจิตตย ซึ่งหากภิกษุต้องอาบัตินิสสัคคียปาจิตตยแล้วนั้นจะต้องทำการสละทิ้งและแสดงความบริสุทธิ์ต่อหน้าสงฆ์ว่า “ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุพึงสละรูปยะที่เป็นนิสสัคคียอย่างนี้ภิกษุรูปนั้นพึงเข้าไปหาสงฆ์ ห่ม

อุตตราสงค์เฉวียงบ่าข้างหนึ่ง กราบเท้าภิกษุผู้แก่พรรษา นั่งกระโหย่งประนมมือ กล่าวว่า “ท่านผู้เจริญ กระผมทำการแลกเปลี่ยนรูปยะชนิดต่างๆ รูปยะนี้ของกระผมเป็นนิสสัคคีย์ กระผมสละรูปยะนี้แก่สงฆ์” ครั้นสละแล้ว พึงแสดงอาบัติภิกษุผู้ฉลาดสามารถพึงรับอาบัติถ้าคนวัดหรืออุบาสกผ่านมา พึงบอกเขาว่า “ท่านจงรู้ของนี้” ถ้าเขาถามว่า “จะให้กระผมนำสิ่งนี้ไปแลกอะไรมา” ไม่ควรบอกเขาว่า “จงนำของนี้หรือของนี้มา” ควรบอกเฉพาะของที่เป็นกับปิยะ เช่น เนยใส น้ำมัน น้ำผึ้ง หรือน้ำอ้อย ถ้าเขานำรูปยะนั้นไปแลกของที่เป็นกับปิยะมา ถวาย ยกเว้นภิกษุผู้แลกเปลี่ยนรูปยะ ภิกษุนอกนั้นทุกรูปฉันได้ ถ้าทำได้อย่างนี้ นั่นเป็นการดี ถ้าทำไม่ได้ พึงบอกเขาว่า “โปรดทิ้งของนี้” ถ้าเขาทิ้งให้ นั่นเป็นการดี ถ้าไม่ทิ้งให้พึงแต่งตั้งภิกษุผู้ประกอบด้วยคุณสมบัติ 5 อย่างให้เป็นผู้ทิ้งรูปยะ คือคุณสมบัติของภิกษุผู้ทิ้งรูปยะ 5 อย่าง ได้แก่ 1) ไม่ลำเอียงเพราะชอบ 2) ไม่ลำเอียงเพราะชัง 3) ไม่ลำเอียงเพราะหลง 4) ไม่ลำเอียงเพราะกลัว 5) รู้วิธีว่าเป็นอันทิ้งหรือไม่เป็นอันทิ้ง

เมื่อแสดงอาบัติพร้อมทั้งสละรูปยะแล้วก็จะสามารถที่จะพ้นจากอาบัติได้ ซึ่งจากมุมมองของผู้เขียนนั้น เห็นว่า การรับรู้ยะนั้นนั้นอาจจะเป็นเรื่องที่ผิดพระวินัยที่พระพุทธเจ้าได้ทรงบัญญัติไว้จริง แต่ถ้าจะมองถึงความจำเป็นในปัจจุบันนั้นจะเห็นได้ว่ารูปยะหรือเงินนั้นจำเป็นอย่างมากสำหรับความเป็นอยู่ของพระสงฆ์ทั้งในด้าน การศึกษา ด้านการเผยแผ่ ด้านสังคมสงเคราะห์ ด้านสาธารณูปการ ด้านการปกครอง เป็นต้น เพราะปัจจุบันนี้ รูปยะหรือเงินนั้นได้มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการดำรงชีพทั้งต่อพระสงฆ์เองและประชาชนทั่วไป แต่ทั้งนี้ก็เพื่อความจำเป็นไปด้วยพระธรรมวินัยที่พระพุทธเจ้าได้วางรากฐานให้พระภิกษุสงฆ์ได้ปฏิบัติตามเนื่องจากทรงเห็นประโยชน์ คือ 1) เพื่อความดีงามที่เป็นไปโดยความเห็นชอบร่วมกันของสงฆ์ 2) เพื่อความผาสุกแห่งสงฆ์ 3) เพื่อการปราบคนหน้าด้านไม่รู้จักอาย 4) เพื่อความอยู่ผาสุกแห่งเหล่าภิกษุผู้มีศีล 5) เพื่อปิดกั้นความเสื่อมเสีย ความทุกข์ความเดือดร้อนที่จะมีในปัจจุบัน 6) เพื่อบำบัดความเสื่อมเสีย ความทุกข์ ความเดือดร้อนที่จะมีในภายหลังก 7) เพื่อความเลื่อมใสของคนที่ยังไม่เลื่อมใส 8) เพื่อความเลื่อมใสยิ่งขึ้นของคนที่ยังเลื่อมใสแล้ว 9) เพื่อความดำรงมั่นแห่งสัทธรรม 10) เพื่อส่งเสริมความเป็นระเบียบเรียบร้อย สนับสนุนวินัยให้หนักแน่น (พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

สรุปได้ว่ารูปยะในปาจิตตยภณท์ในพระธรรมวินัยนั้นเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับภิกษุได้ทำการแลกเปลี่ยนรูปยะ แล้วพระพุทธเจ้าได้ทรงดำหนิตติเตียน และปรับอาบัตินิสสัคคีย์ปาจิตตีย์ ตลอดทั้งได้ทรงบอกวิธีการแสดงอาบัติของพระภิกษุสงฆ์ด้วยการสละรูปยะนั้นเสีย ทั้งนี้การที่พระพุทธเจ้าได้บัญญัติพระธรรมวินัยเกี่ยวกับรูปยะนั้นก็เพื่อเป็นไปด้วยความดีงามแห่งศรัทธาของพระสงฆ์ ตลอดทั้งป้องกันความเสื่อมที่จะเกิดขึ้นจากความโลภและส่งผลต่อการประพฤติพรหมจรรย์อีกด้วย

2. วิเคราะห์รูปยะกับพระสงฆ์ในปัจจุบัน

ปัจจุบันนั้นจะเห็นได้ชัดว่าพระสงฆ์นั้นมีความเกี่ยวข้องกับรูปยะในทุกด้านเพราะเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการดำรงชีพและความเป็นอยู่กับสังคมยุคปัจจุบันที่มีการใช้เงินหรือรูปยะเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน จึงเป็นเหตุให้เกิดมุมมองที่ว่าพระสงฆ์รับเงินหรือรูปยะนั้นนั้นผิดหรือไม่ ซึ่งได้คำตอบมาสองประเด็น คือ

ประเด็นแรก คือ ผิดพระธรรมวินัย ถ้ากล่าวตามหลักพระธรรมวินัยแล้วนั้นการรับรู้ยะนั้นถือว่าเป็นเรื่อง ผิดพระธรรมวินัย ดังที่กล่าวไว้ในเบื้องต้นว่าเป็นนิสสัคคีย์ปาจิตตีย์แต่ก็เชื่อว่าจะไม่มีการรับรู้ยยะเลยก็ได้ เพียงแต่ควรทำให้ถูกต้อง ปัญหาเรื่องเงินกับพระภิกษุนั้น ท่านมีวิธีปฏิบัติกันมานานแล้วพร้อมๆ กับที่มีพุทธบัญญัติห้ามภิกษุรับเงินนั้นเลยที่เดียวนั้นก็คือ วิธีปวารณา วิธีปฏิบัติในการปวารณาก็คือบอกกล่าวด้วยวาจา หรือด้วยลายลักษณ์อักษรให้พระภิกษุสามเณรทราบ ว่า ข้าพเจ้าขอถวายจตุปัจจัย คือของกินของใช้แก่พระภิกษุสามเณรรูปนั้นๆ มีราคาเท่ากับเงินจำนวนเท่านั้นๆ โดยได้มอบเงินจำนวนนั้นให้แก่ผู้ปฏิบัติพระไว้แล้ว

หรือจะได้ออบให้ในโอกาสแรก ถ้าพระภิกษุสามเณรรูปนั้นต้องการสิ่งใดอันสมควรแก่สมณบริโภค ก็ให้ไปแจ้งแก่ผู้ปฏิบัติพระ ผู้ปฏิบัติพระจะไปดำเนินการจัดหาสิ่งนั้นๆ มาถวายตามราคาไม่เกินจำนวนเงินที่มอบไว้ให้

เมื่อปวารณาอย่างนี้แล้ว ก็ไม่ต้องเอาเงินถวายพระโดยตรง แต่เอาไปมอบให้ผู้ปฏิบัติพระ โดยแจ้งให้ผู้ปฏิบัติพระทราบ ว่า เงินจำนวนนี้เป็นสิทธิของพระภิกษุรูปนั้นหรือสามเณรรูปนี้ ที่จะใช้จ่ายได้ตามความประสงค์ คราวนี้ก็เป็นเรื่องภายในระหว่างพระกับผู้ปฏิบัติพระจะดำเนินการกันไป ความประเจิดประเจ้อใด ๆ ก็จะไม่ปรากฏการปฏิบัติระหว่างโยมผู้มีศรัทธากับพระภิกษุสามเณรก็จะถูกต้องตามพระธรรมวินัย ได้ชื่อว่าช่วยกันรักษาพระธรรมวินัยไว้ได้ส่วนหนึ่ง อย่างน้อยที่สุดก็เป็นการเริ่มต้นที่ถูกต้อง ดีกว่าเริ่มต้นขึ้นมาถวายเงิน รับเงินกันอย่างโจ่งครึม จนถึงกับมีการบิดเบียดเงินกันตรง ๆ เป็นการเหยียบย่ำพระธรรมวินัยอย่างน่าสลดใจ วิธีปวารณา นี้เมื่อก่อนถือเป็นเรื่องเคร่งครัดมาก เวลานั้นมณฑลพระไปในงาน พอถวายเครื่องไทยธรรมเสร็จ ก่อนจะกรวดน้ำ จะต้องมีคนฝ่ายเจ้าภาพทำหน้าที่กล่าวคำปวารณา หรือเตือนกันให้ปวารณา ก่อน บางทีพระนั่นเองเป็นฝ่ายเตือน เป็นขั้นตอนหนึ่งที่รู้กันและปฏิบัติกันเหมือนกับเป็นสามัญสำนึกอย่างหนึ่ง ถ้าจะไม่ปวารณาด้วยวาจา ก็ต้องปวารณาเป็นลายลักษณ์อักษร คือทำ “ใบปวารณา” มีข้อความที่เป็นสาระสำคัญว่า เจ้าภาพขอถวายปัจจัยสี่มีราคาเท่ากับเงินจำนวนเท่านี้เท่านี้ ถ้าพระคุณเจ้าประสงค์สิ่งหนึ่งสิ่งใดอันสมควรแก่สมณบริโภค ขอได้โปรดเรียกเรื่องเอาจากไวยาวัจกรนั้นเทอญ แล้วเอาใบปวารณาใส่ซองถวายไปพร้อมกับเครื่องไทยธรรม ส่วนตัวเงินจริงๆ ก็มอบให้ศิษย์วัดหรือคนที่สามารถจะถือเอาไปดำเนินการกันที่วัดต่อไป

ดังนั้น กระทำกันด้วยวิธีการที่ไม่ต้องให้พระรับเงินหรือ “จับ” เงินจริงๆ นั่นเอง นับเป็นกุศลเจตนาของผู้รู้ที่พยายามจะเอื้ออำนวยให้พระได้ปฏิบัติตามพุทธบัญญัติให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ความจริงวิธีปวารณาทุกวันนี้ก็ยังมีทำกันอยู่ เพียงแต่คลายความเคร่งครัดลงไปมาก ส่วนใหญ่จะไม่ปวารณาไม่ว่าจะด้วยวาจาหรือลายลักษณ์อักษร แต่ใช้วิธีเอาเงินใส่ซองถวายพระไปตรงๆ ประเด็นที่ 2 คือ ไม่ผิดพระธรรมวินัย เพราะมีความจำเป็นที่ต้องใช้ในสังคมยุคปัจจุบัน ถ้ามองตามความเป็นจริงแล้วจะเห็นได้ชัดว่ารูปยะหรือเงินนั้นมีความสำคัญอย่างมากสำหรับการใช้ชีวิตในสังคมปัจจุบัน พระสงฆ์ก็ต้องมีค่าใช้จ่ายในการศึกษาเล่าเรียนตลอดทั้งการปฏิบัติศาสนกิจต่างๆ และที่สำคัญ คือ การบูรณะปฏิสังขรวัด ยกตัวอย่างเช่น ในเรื่องการศึกษาเล่าเรียนของพระสงฆ์ในปัจจุบันนั้นจะต้องมีค่าใช้จ่ายในการเรียน เพราะปัจจุบันพระสงฆ์ไม่ได้ศึกษาเพียงแต่นักธรรมตรี โท เอก หรือบาลีเพียงอย่างเดียว แต่มุ่งศึกษาทางโลกและพระไตรปิฎกเพื่อที่จะมานำมาใช้ในการบูรณะปฏิสังขรวัดและการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้เข้ากับยุคสมัยใหม่ ซึ่งต้องมีค่าใช้จ่ายในการศึกษาเล่าเรียนตลอดทั้งการปฏิบัติศาสนกิจของพระสงฆ์ในปัจจุบันเองก็ต้องมีค่าใช้จ่าย ทั้งค่าเดินทางค่าอุปกรณ์ต่าง ๆ ซึ่งทุกอย่างนั้นต้องใช้เงินหมดเพื่อที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตนได้วางไว้ ตลอดทั้งปัจจุบันวัดต่าง ๆ นั้นมีค่าใช้จ่ายทั้งค่าน้ำค่าไฟ ตลอดทั้งการบูรณะปฏิสังขรวัด ดังนั้น รูปยะจึงจำเป็นอย่างยิ่งในการดำรงชีพในยุคสมัยปัจจุบัน ซึ่งหลายคนอาจมองว่าเป็นเรื่องของการละเมิดพระธรรมวินัย แต่จะถ้ามองตามความเป็นจริงแล้วถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นซึ่งพระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ในมหาปเทศ 4 ความว่า ภิกษุทั้งหลายเกิดความยำเกรงอยู่ในข้อบัญญัติบางอย่างว่า สิ่งใดหนอพระผู้มีพระภาคทรงอนุญาตไว้ สิ่งใดหนอไม่ทรงอนุญาตไว้ ภิกษุทั้งหลายจึงนำเรื่องนี้ไปกราบทูลพระผู้มีพระภาคให้ทรงทราบ พระผู้มีพระภาคได้ประทานมหาปเทศไว้ 4 ข้อ คือ 1) ภิกษุทั้งหลาย สิ่งใดเราไม่ได้ห้ามไว้ว่า “สิ่งนี้ไม่ควร” ถ้าสิ่งนั้นอนุโลมเข้ากับสิ่งที่ไม่ควร ขัดกับสิ่งที่ควร สิ่งนั้นไม่ควร 2) ภิกษุทั้งหลาย สิ่งใดเราไม่ได้ห้ามไว้ว่า “สิ่งนี้ไม่ควร” ถ้าสิ่งนั้นอนุโลมเข้ากับสิ่งที่ควร ขัดกับสิ่งที่ไม่ควร สิ่งนั้นควร 3) ภิกษุทั้งหลาย สิ่งใดเราไม่ได้อนุญาตไว้ว่า “สิ่งนี้ควร” ถ้าสิ่งนั้นอนุโลมเข้ากับสิ่งที่ไม่ควร ขัดกับสิ่งที่ควร สิ่ง

นั้นไม่ควร 4) ภิกษุทั้งหลาย สิ่งใดเราไม่ได้อนุญาตไว้ว่า “สิ่งนี้ควร” ถ้าสิ่งนั้นอนุโลมเข้ากับสิ่งที่ควร ชัดกับสิ่งที่ไม่ควร สิ่งนั้นควร (พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

จากพุทธพจน์ดังกล่าวมานั้นในประเด็นเรื่องพระสงฆ์กับรูปียะนั้นสมควรมีการพิจารณาถึงความเหมาะสมและไม่ให้เกิดการตำหนิติเตียนของประชาชน ซึ่งสังคมปัจจุบันนั้นเป็นสังคมที่ต่างจากสมัยพุทธกาลที่พระพุทธเจ้าได้ทรงบัญญัติพระธรรมวินัยไว้ตามเหตุการณ์และเป็นไปเพื่อความดีงามแห่งสงฆ์ตลอดทั้งเป็นไปเพื่อสัจจะธรรม ดังนั้นการรักษาพระธรรมวินัยก็เป็นสิ่งสำคัญของพระสงฆ์เช่นกัน พระสงฆ์จะต้องใช้พิจารณาในการประพฤติปฏิบัติเพื่อไม่ให้เกิดความเสื่อมแห่งศรัทธาแห่งพุทธศาสนิกชนด้วยเช่นกัน

3. ประโยชน์ของรูปียะกับพระสงฆ์ไทยปัจจุบัน

1) ประโยชน์ด้านการศึกษา ในปัจจุบันนั้นจะเห็นได้ชัดว่าการศึกษาของคณะสงฆ์นั้นได้มีความเจริญก้าวหน้าไปเป็นอย่างมาก นอกจากจะศึกษาพระไตรปิฎกและศึกษาตามโครงสร้างเดิม คือ นักธรรมตรี โท เอก และบาลีแล้วยังมีการศึกษาในระดับอุดมศึกษาอีกด้วยทั้งนี้ก็เพื่อให้พระสงฆ์นั้นได้มีความรู้ในเรื่องของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและได้รู้เท่าทันสังคมปัจจุบันและสามารถที่จะปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ ซึ่งการศึกษานี้ก็มีเรื่องที่จะต้องเกี่ยวข้องกับรูปียะด้วย เพราะการศึกษาจะต้องมีค่าใช้จ่ายเป็นจำนวนมาก ทั้งค่าบำรุงการศึกษา ค่าเดินทาง ค่ากิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นต้น ซึ่งถ้าจะไม่ได้พระสงฆ์นั้นไม่ได้ใช้รูปียะเลยก็เป็นไปไม่ได้ นอกเสียจากมีโยมมาปวารณาว่าจะจัดการให้หมดทุกอย่างก็เป็นอีกเรื่อง ซึ่งในพระวินัยนั้นพระพุทธเจ้าจะทรงห้ามให้พระสงฆ์นั้นสะสมรูปียะแต่ก็มองถึงวัตถุประสงค์ของผู้ที่จะครอบครองด้วยเช่นกัน ยกตัวอย่างในเรื่องที่นางวิสาขาได้ถวายเครื่องประดับแก่พระพุทธเจ้า พระองค์ก็ทรงรับไว้และนำไปใช้ประโยชน์ต่อเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อคณะสงฆ์ คือ ให้นำนางวิสาขานำไปซื้อที่ดินเพื่อสร้างวัด ซึ่งในกรณีของพระสงฆ์ที่ศึกษาอยู่ในสังคมปัจจุบันนั้นก็มีความจำเป็นที่จะต้องใช้รูปียะทั้งนี้ก็เพื่อประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนาและเป็นการเพิ่มความรู้อีกที่จะนำไปเผยแผ่ได้ ซึ่งถือว่าไม่ได้เป็นการสะสมรูปียะเพื่อประโยชน์ส่วนตนแต่เป็นการนำมาใช้เพื่อต่อยอดและทำประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนาได้

2) ประโยชน์ด้านสังคมสงเคราะห์ ปัจจุบันนั้นพระสงฆ์มีบทบาทในเรื่องสังคมสงเคราะห์เป็นอย่างมากที่จะเข้าไปช่วยเหลือผู้ที่ประสบความเดือดร้อนในพื้นที่ของตนทั้งเรื่องของปัจจัยสี่ คือ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ตลอดทั้งที่อยู่อาศัย ซึ่งการที่จะทำงานในเรื่องของสังคมสงเคราะห์ได้นั้นก็ต้องใช้รูปียะในการจัดหาสิ่งเหล่านั้นมา ซึ่งการที่ญาติโยมได้นำรูปียะมาถวายพระสงฆ์นั้น พระสงฆ์เองก็มีการพิจารณาในเรื่องของการใช้เช่นกัน ทั้งนี้ก็เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนาและสังคม เพราะถ้าพระสงฆ์นั้นนำรูปียะของญาติโยมที่นำมาถวายผิดประเภทก็ก่อให้เกิดความเสื่อมได้ด้วยเช่นกัน

3) ประโยชน์ด้านสาธารณูปการ รูปียะถือว่าเป็นสิ่งสำคัญอย่างมากในปัจจุบันในด้านของการก่อสร้างวัด หรือบูรณะวัดให้ดีขึ้นซึ่งทุกอย่างก็ต้องใช้รูปียะในการจัดหาจึงได้มีการทำกฐิน ผ้าป่าเพื่อระดมทุนในการหารูปียะหรือเงินมาเพื่อที่จะมาก่อสร้างวัด และสาธารณูปการต่าง ๆ ภายในวัด ตลอดทั้งรูปียะยังเป็นสิ่งที่คอยสนับสนุนความเป็นอยู่ในสังคมปัจจุบัน เพราะจะต้องใช้จ่ายทั้งในด้านเรื่องของ ค่าน้ำ ค่าไฟ ภายในวัดอีกด้วย ซึ่งแตกต่างจากสมัยพุทธกาลเป็นอย่างมากจึงทำให้พระสงฆ์เองนั้นต้องปรับตัวให้เข้ากับภาวะสังคมปัจจุบันอีกด้วย

4) ประโยชน์ด้านการเผยแผ่ การเผยแผ่พระพุทธศาสนานั้นก็มีส่วนที่จะต้องใช้รูปียะในการเป็นสนับสนุน เช่นในเรื่องของค่าเดินทาง หรือเรื่องค่าอาหารในยามที่สัคนั้นได้จัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา

เพื่อให้ประชาชนได้มาทำบุญที่วัดในช่วงต่าง ๆ เป็นต้น ทั้งนี้การให้รูปียะก็เป็นไปเพื่อประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนาในปัจจุบัน

4. โทษของรูปียะกับพระสงฆ์ไทยปัจจุบัน

การให้รูปียะของพระสงฆ์นั้นนอกจากประโยชน์ที่กล่าวมาแล้วนั้นก็ยังมีโทษเช่นกันซึ่งที่ชัดเจนก็คือในเรื่องของพระธรรมวินัยแต่ก็ต้องบูรณาการเพื่อให้อยู่กับสังคมปัจจุบันได้ ซึ่งส่วนใหญ่แล้วในการทำบุญกับพระสงฆ์ปัจจุบันนั้นสิ่งที่ขาดไม่ได้คือ ปัจจัย หรือรูปียะ ไม่ว่าจะเป็นงานมงคล หรืองานอวมงคลก็ตามจะต้องมีรูปียะถวาย ซึ่งหลายคนอาจจะมองว่าพระสงฆ์นั้นมีความจำเป็นที่จะต้องมียูเปียหรือไม่ว่าผู้ผู้วิจัยตอบได้เลยว่าต้องมีความจำเป็นอย่างแน่นอนเพราะเป็นไปตามสภาพสังคมที่ต้องใช้เงินในทุก ๆ ด้าน แต่ทั้งนี้หากพระสงฆ์นั้นให้รูปียะผิดประเภทก็จะมีโทษเช่นกัน ยกตัวอย่างเช่น นำรูปียะไปซื้อของมีนเมามาดื่ม ซึ่งเป็นข่าวยุหลายที่เช่นกัน โดยเหตุการณ์ลักษณะนี้นั้นนำความเสื่อมมาให้พระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง และยังเป็นสิ่งที่ผิดต่อพระธรรมวินัยอีกด้วย หรือในกรณีที่พระสงฆ์นั้นนำรูปียะที่ได้จากการทำบุญของญาติโยมไปเสี่ยงโชคด้วยการซื้อล็อตเตอรี่ หวยใต้ดิน ในกรณีนี้นั้นเป็นสิ่งที่พระพุทธเจ้าได้ทรงตำหนิและถือว่าเป็นการให้รูปียะเพื่อที่จะต่อยอดรูปียะ และนำไปสู่การสะสมรูปียะในทางที่ผิดและเป็นสิ่งที่นำไปสู่ความเสื่อมทั้งในด้านจิตใจของตนเองและเป็นความเสื่อมต่อพระพุทธศาสนาในภาพรวมอีกด้วย

สรุป

รูปียะในปาจิตติยภณท์เป็นเรื่องราวของพวกภิกษุฉัพพัคคีย์ทำการแลกเปลี่ยนกันด้วยรูปียะชนิดต่างๆ พวกชาวบ้านพากันตำหนิ ประณาม โพนทะนา พระพุทธเจ้าจึงได้ติเตียนภิกษุเหล่านั้นและได้บัญญัติสิกขาบทขึ้น รูปียะในปาจิตติยภณท์คือ วัตถุที่มีค่าไม่ว่าจะเป็นทอง มาสก กหาปณะ สิ่งของที่ทำด้วยโลหะหรือไม้ ที่ใช้ในการแลกเปลี่ยนซื้อขายกันได้ เป็นสิ่งของมีค่าที่จะนำความเสื่อมมาสู่ภิกษุผู้ทำการแลกเปลี่ยนหรือครอบครอง พระพุทธเจ้าทรงไม่สรรเสริญภิกษุที่รับหรือแลกเปลี่ยนรูปียะ เพราะจะนำไปสู่ความเสื่อมทั้งไม่ทำให้เกิดความเสื่อมในศรัทธา ตลอดทั้งพระองค์ได้บัญญัติสิกขาบทในเรื่องรูปียะขึ้นและปรับอาบัติภิกษุที่ครอบครองหรือแลกเปลี่ยนรูปียะ ทั้งนี้การที่พระพุทธเจ้าได้บัญญัติพระธรรมวินัยเกี่ยวกับรูปียะนั้นก็เพื่อเป็นไปด้วยความดีงามแห่งศรัทธาของพระสงฆ์ ตลอดทั้งป้องกันความเสื่อมที่จะเกิดขึ้นจากความโลภและส่งผลต่อการประพฤติพรหมจรรย์อีกด้วย

เอกสารอ้างอิง

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2542). พุทธธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระธรรมปิฎก (ประยูรธ ปยุตฺโต). (2538). พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สินีนาน สุภรณ์ไพบูลย์. (2546). เศรษฐศาสตร์การเงินและการธนาคาร. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

Szulczyk, Kenneth R.. (2013). Money, Banking and International Finance. 2nd ed. Edition. Create Space Independent Publishing Platform.

